

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

16 февруари 2017 година¹

„Преюдициално запитване — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Граници, убежище и имиграция — Системата от Дъблин — Регламент (ЕС) № 604/2013 — Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Нечовешко или унижително отношение — Прехвърляне на тежко болно търсещо убежище лице към държавата, компетентна за разглеждането на молбата му — Липса на основателни опасения да се смята, че съществуват потвърдени системни недостатъци в тази държава членка — Задължения на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето“

По дело C-578/16 PPU

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Vrhovno sodišče (Върховен съд, Словения) с акт от 28 октомври 2016 г., постъпил в Съда на 21 ноември 2016 г., в рамките на производство по дело

C. K.,

H. F.,

A. S.

срещу

Republika Slovenija,

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: J. L. da Cruz Vilaça (докладчик), председател на състава, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits и F. Biltgen, съдии,

генерален адвокат: E. Танчев,

секретар: M. Aleksejev, администратор,

предвид искането на запитващата юрисдикция от 28 октомври 2016 г., постъпило в Съда на 21 ноември 2016 г., преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на спешното производство по член 107 от Процедурния правилник на Съда,

предвид решението на пети състав от 1 декември 2016 г. да уважи това искане,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 23 януари 2017 г.,

¹ — Език на производството: словенски.

като има предвид становищата, представени:

- за С. К., Н. Ф. и А. С., първоначално от Z. Kojić, а впоследствие от M. Nabergoj, svetovalca za begunce,
- за словенското правителство, от N. Pintar Gosenca и A. Vran, в качеството на представители,
- за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от L. Cordi, avvocatto dello Stato,
- за правителството на Обединеното кралство, от C. Crane, в качеството на представител, подпомагана от D. Blundell, barrister,
- за Европейската комисия, от M. Condou-Durande и M. Žebre, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 9 февруари 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 2 и на член 17, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31 и поправка в ОВ L 49, 2017 г., стр. 50, наричан по-нататък „Регламентът „Дъблин III“), на член 267 ДФЕС, както и на член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор на г-жа С. К., г-н Н. Ф. и детето им А. С. с Republika Slovenija (Република Словения), представлявана от Министерство на вътрешните работи, във връзка с прехвърлянето на тези лица към Хърватия, определена за компетентна държава членка да разгледа молбата им за международна закрила съгласно разпоредбите на Регламент „Дъблин III“.

Правна уредба

Международното право

Женевската конвенция

- 3 Член 33 от Конвенцията за статута на бежанците, открита за подписване в Женева на 28 юли 1951 г. (*Recueil des traités des Nations unies*, том 189, стр. 150, № 2545 (1954 г.), допълнена с Протокола за статута на бежанците, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г.) (наричана по-нататък „Женевската конвенция“), е озаглавен „Забрана за експулсиране или връщане („refoulement“) на бежанци“ и в параграф 1 предвижда:

„Никоя договаряща държава няма по какъвто и да е начин да експулсира или връща („refouler“) бежанец до границата на територията, където са били застрашени животът или свободата му по причина на неговата раса, религия, националност, принадлежност към дадена социална група или политически възгледи“.

ЕКПЧ

- 4 Озаглавеният „Забрана на изтезанията“ член 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), гласи:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание“.

Правото на Съюза

Хартата

- 5 Съгласно текста на член 1 от Хартата, озаглавен „Човешко достойнство“:

„Човешкото достойнство е ненакърнимо. То трябва да се зачита и защитава“.

- 6 Член 4 от Хартата е озаглавен „Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание“ и гласи:

„Никой не може да бъде подложен на изтезания, на нечовешко или унижително отношение или наказание“.

- 7 Член 19 от Хартата, озаглавен „Защита в случай на принудително отвеждане, експулсиране и екстрадиране“, предвижда в параграф 2:

„Никой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или унижително отношение или наказание“.

8 Член 51 от Хартата, озаглавен „Приложно поле“, предвижда в параграф 1:

„Разпоредбите на настоящата харта се отнасят за институциите, органите, службите и агенциите на Съюза при зачитане на принципа на субсидиарност, както и за държавите членки, единствено когато те прилагат правото на Съюза. В този смисъл те зачитат правата, спазват принципите и насърчават тяхното прилагане в съответствие със своите компетенции и при зачитане на предоставените в Договорите компетенции[...] на Съюза“.

9 Член 52 от Хартата, озаглавен „Обхват и тълкуване на правата и принципите“, предвижда в параграф 3:

„Доколкото настоящата Харта съдържа права, съответстващи на права, гарантирани от [ЕКПЧ], техният смисъл и обхват са същите като дадените им в посочената Конвенция. Тази разпоредба не пречи правото на Съюза да предоставя по-широка защита“.

Регламентът „Дъблин III“

10 Регламент „Дъблин III“ влиза в сила на 19 юли 2013 г. и заменя Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държава членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 50, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 56, наричан по-нататък „Регламентът Дъблин II“), считано от 1 януари 2014 г.

11 Съображения 4, 5, 9, 32 и 39 от Регламента „Дъблин III“ гласят:

„(4) В заключенията от Тампере също така се посочва, че [общата европейска система за убежище] следва да включва в краткосрочен план ясен и работещ метод за определяне на държавата членка, която е компетентна за разглеждането на молба за убежище.

(5) Един подобен метод трябва да се основава на обективни, справедливи критерии както за държавите членки, така и за заинтересованите лица. По-специално, той трябва да даде възможност бързо да се определи компетентната държава членка, така че да се гарантира ефективен достъп до процедурите за предоставяне на международна закрила, без да се компрометира целта за бърза обработка на молбите за международна закрила.

[...]

(9) С оглед на резултатите от направената оценка на прилагането на инструментите от първата фаза е уместно на този етап да бъдат потвърдени принципите, залегнали в [Регламент „Дъблин II“], като едновременно с това въз основа на натрупания опит бъдат предприети необходимите подобрения за повишаването на ефективността на системата от Дъблин и предоставената в рамките на тази система защита на кандидатите. [...] Следва да се предвиди изчерпателна проверка за пригодност чрез провеждане на обективен преглед на правните, икономическите и социалните последици от системата от Дъблин, включително въздействието ѝ върху основните права.

[...]

(32) По отношение на третирането на лицата, попадащи в обхвата на настоящия регламент, държавите членки са обвързани със задълженията си по силата на международните правни актове, включително имащата отношение съдебна практика на Европейския съд по правата на човека.

[...]

(39) Настоящият регламент зачита основните права и съблюдава принципите, признати по-специално от [Хартата]. По-специално, настоящият регламент се стреми да обезпечи пълното зачитане на правото на убежище, което е гарантирано в член 18 на Хартата, и на правата, признати в членове 1, 4, 7, 24 и 47 от нея. Настоящият регламент следва да се прилага в съответствие с това“.

12 Член 3 от този регламент, озаглавен „Достъп до процедурата за разглеждане на молба за международна закрила“, предвижда:

„1. Държавите членки разглеждат всяка молба за международна закрила на гражданин на трета държава или на лице без гражданство, който подава молба на територията на която и да било от тях, включително на границата или в транзитните зони. Молбите се разглеждат от една-единствена държава членка, а именно от онази, за която критериите, предвидени в глава III, сочат, че е компетентна за това.

2. [...]

Когато е невъзможно кандидатът да бъде прехвърлен в първоначално посочената за компетентна държава членка, тъй като са налице основателни опасения да се смята, че в тази държава членка съществуват системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и условията за приемане на кандидати, което създава риск от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от [Хартата], определящата държава членка продължава да разглежда критериите, предвидени в глава III, за да установи дали друга държава членка може да бъде посочена за компетентна.

[...]“.

13 В глава III от Регламента „Дъблин III“ са посочени критериите за определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молба за убежище. В тази глава по-конкретно се съдържа член 12, озаглавен „Издаване на документи за пребиваване или на визи“, параграф 2 от който гласи:

„Ако кандидатът притежава валидна виза, държавата членка, която е издала визата, е компетентна за разглеждането на молбата за международна закрила [...]“.

14 Член 17 от посочения регламент, озаглавен „Дискреционни клаузи“, предвижда следното в параграф 1:

„Чрез дерогация от член 3, параграф 1 всяка държава членка може да вземе решение да разгледа молба за международна закрила, която е подадена до нея от гражданин на трета държава или лице без гражданство, дори ако подобно разглеждане не попада в нейната компетентност съгласно критериите, предвидени в настоящия регламент.

[...]“.

15 Глава VI от Регламента „Дъблин III“ е озаглавена „Процедури за поемане на отговорност и обратно приемане“. В нея по-специално се съдържат членове 27, 29, 31 и 32 от Регламента.

16 Член 27 от посочения регламент е озаглавен „Правна защита“ и предвижда в параграф 1:

„Кандидатът или друго лице, посочено в член 18, параграф 1, буква в) или г), имат право на ефективна правна защита под формата на право на обжалване или на преразглеждане пред съд или правораздавателен орган на решението за прехвърляне по отношение на неговите правни и фактически основания“.

17 В раздел VI от глава VI от Регламента „Дъблин III“, посветен на прехвърлянето на кандидати към компетентната държава членка, се съдържа член 29 от този регламент, озаглавен „Условия и срокове“, който предвижда следното:

„1. Предаването на кандидата или на друго лице, посочено в член 18, параграф 1, буква в) или г) от молещата държава членка на компетентната държава членка се осъществява в съответствие с националното право на молещата държава членка след съгласуване между заинтересованите държави членки, веднага щом това бъде практически възможно и най-късно в шестмесечен срок от приемането на искането от друга държава членка да поеме отговорността или да приеме обратно въпросното лице или на крайното решение по обжалване или по преразглеждане в случай на суспензивно действие в съответствие с член 27, параграф 3.

Ако прехвърлянето към компетентната държава членка се извършва чрез контролирано напускане или ескорт, държавите членки гарантират, че то се извършва по хуманен начин и при пълно зачитане на основните права и човешкото достойнство.

[...]

2. Ако прехвърлянето не е извършено в шестмесечния срок, компетентната държава членка се освобождава от своите задължения за поемане на отговорност или приемане обратно на засегнатото лице и в такъв случай отговорността се прехвърля върху молещата държава членка. Този срок може да бъде удължен най-много до една година, ако прехвърлянето не е могло да бъде извършено поради това че засегнатото лице е задържано в учреждение за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или най-много до осемнадесет месеца, ако засегнатото лице се укрие.

[...]

4. С актове за изпълнение Комисията определя единните условия за консултиране и обмен на информация между държавите членки, по-специално в случаите на отложени или забавени прехвърляния, прехвърляния след приемане по правило, прехвърляния на ненавършили пълнолетие или на зависими лица и на контролирани прехвърляния. [...].“

18 Член 31 от посочения регламент, който се съдържа в същия раздел VI и е озаглавен „Обмен на съответна информация преди извършване на прехвърляне“, гласи:

„1. Държавата членка, извършваща прехвърлянето на кандидат [...], предоставя на компетентната държава членка тези лични данни на лицето, подлежащо на прехвърляне, които са необходими, уместни и в разумен обем и които имат за единствена цел да гарантират, че компетентните съгласно националното право органи в компетентната държава членка са в състояние да предоставят на това лице подходяща подкрепа, включително непосредствени здравни грижи, необходими за защита на негови жизненоважни интереси, и да осигурят приемственост в защитата и правата, предоставени по силата на настоящия регламент и на други имащи отношение правни инструменти в областта на убежището. Тези данни се предоставят на компетентната държава членка в разумен срок преди да се извърши прехвърлянето, за да се осигури на нейните компетентни в съответствие с националното законодателство органи достатъчно време да предприемат необходимите мерки.

2. Извършващата прехвърлянето държава членка, доколкото компетентният в съответствие с националното законодателство орган разполага с такава информация, предава на компетентната държава членка всякаква информация, която е съществена с оглед на защитата на правата и непосредствените специални нужди на подлежащото на прехвърляне лице, и по-специално:

а) информация за непосредствени мерки, които компетентната държава членка трябва да вземе, за да гарантира, че към специалните нужди на подлежащото на прехвърляне лице се подхожда адекватно, включително евентуално необходимими непосредствени здравни грижи;

[...]“.

19 Член 32 от Регламента „Дъблин III“, който е озаглавен „Обмен на здравна информация преди извършване на прехвърлянето“ и също се съдържа в посочения раздел, предвижда следното в параграф 1:

„Единствено с цел да бъдат предоставени медицински грижи или лечение, особено в случаите, касаещи лицата с увреждания, възрастни хора, бременни жени, ненавършили пълнолетие и лица, които са били жертва на изтезание, изнасилване или на друга сериозна форма на психологично, физическо или сексуално насилие, държавата членка, извършваща прехвърлянето, предоставя на компетентната държава членка информация, доколкото компетентният съгласно националното законодателство орган разполага с такава, относно всички специални нужди на лицето, подлежащо на прехвърляне, включваща в някои случаи информация относно неговото физическо и психическо здравословно състояние. Тази информация се предава в общ здравен сертификат, към който се прилагат необходимите документи. Компетентната държава членка гарантира, че към тези специални нужди ще се подходи по адекватен начин, което включва по-специално основни медицински грижи, от които лицата биха могли да се нуждаят.

[...]“.

Регламентът за прилагане

20 Регламент (ЕО) № 1560/2003 на Комисията от 2 септември 2003 година за определяне условията за прилагане на Регламент (ЕО) № 343/2003 (ОВ L 222, 2003 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 140), изменен с Регламент за изпълнение (ЕС) № 118/2014 на Комисията от 30 януари 2014 г. (ОВ L 39, 2014 г., стр. 1) (наричан по-нататък „Регламентът за прилагане“), съдържа реда и условията за прилагане на Регламент „Дъблин II“, а понастоящем и на Регламент „Дъблин III“.

21 Глава III от Регламента за прилагане е озаглавена „Прехвърляне“. Членове 8 и 9 от този регламент се съдържат по-конкретно в тази глава.

22 В член 8 от посочения регламент, озаглавен „Сътрудничество при прехвърлянето“, се предвижда следното:

„1. Задължение на компетентната държава членка е да създаде условия за възможно най-бързо осъществяване на прехвърлянето на търсещия убежище и да следи да не бъдат поставени препятствия по пътя му. Въпросната държава членка определя, когато това е целесъобразно, мястото на нейна територия, където търсещият убежище ще бъде прехвърлен или предаден на компетентните органи, като взема под внимание географските особености и начините за транспортиране, с които разполага държавата членка, извършваща прехвърлянето. При никакви обстоятелства не може да бъде предявено изискването ескортът да придружи търсещия

убежище от татък мястото на пристигане на използваното средство за международен транспорт или държавата членка, извършваща прехвърлянето, да поеме разноските за транспортиране отвъд това място.

2. Държавата членка, която организира прехвърлянето, организира транспортирането на търсещия убежище и неговия ескорт и определя, съгласувано с компетентната държава членка, часа на пристигане и ако е необходимо, реда за предаване на компетентните органи. Компетентната държава членка може да изиска предизвестие в срок от три работни дни.

3. Стандартният формуляр в приложение VI се използва за предаване на компетентната държава членка на данните от съществено значение за гарантиране на правата и непосредствените нужди на лицето, което трябва да бъде прехвърлено. Този стандартен формуляр се счита за предизвестие по смисъла на параграф 2“.

23 Съгласно член 9 от същия регламент, озаглавен „Отложени и забавени прехвърляния“:

„1. Компетентната държава членка незабавно бива уведомена за всяко отлагане, дължащо се на процедура по обжалване или преразглеждане, имаща суспендиращ ефект, или на материални причини, каквито са лошото здравословно състояние на търсещия убежище, това, че не разполага с транспортно средство или обстоятелството, че търсещият убежище се е отклонил от процедурата по прехвърлянето.

1а. Когато прехвърлянето е било забавено по искане на държавата членка, извършваща прехвърлянето, тази държава членка и компетентната държава членка трябва да подновят комуникацията, за да дадат възможност за организирането на ново прехвърляне в съответствие с член 8 възможно най-скоро и не по-късно от две седмици от момента, в който органите са научили за прекратяването на обстоятелствата, които са били причина за забавянето или отлагането. В такъв случай преди прехвърлянето се изпраща актуализиран стандартен формуляр за предаване на данни преди извършването на прехвърляне съгласно образца в приложение VI.

2. Държава членка, която поради една от причините, изложени в член 29, параграф 2 от [Регламента „Дъблин III“], не може да извърши прехвърлянето в рамките на обичайния шестмесечен срок от приемането на искането за поемане на отговорност или за обратно приемане на въпросното лице или от постановяването на окончателно решение по жалба или преразглеждане, имащи суспензивно действие, информира компетентната държава членка преди края на този срок. В противен случай компетентността за обработката на молбата за международна закрила и другите задължения по смисъла на [Регламент „Дъблин III“] се вменяват на молещата държава членка в съответствие с разпоредбите на член 29, параграф 2 от посочения регламент.

[...]“.

24 В приложения VI и IX от Регламента за прилагане се съдържат стандартни формуляри съответно за предаване на данни и за обмен на данни за здравното състояние на лицето преди прехвърляне съгласно Регламента „Дъблин III“.

Директивата за приемането

25 Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96, наричана по-нататък „Директивата за приемането“) има за цел съгласно член 1 от същата да определи стандарти за приемането в държавите членки на кандидати за международна закрила.

26 Член 17 от тази директива, озаглавен „Общи правила относно материалните условия на приемане и медицинските грижи“, гласи:

„1. Държавите членки гарантират, че материалните условия на приемане са на разположение за кандидатите, когато те подават молбата си за международна закрила.

2. Държавите членки гарантират, че материалните условия на приемане осигуряват подходящ стандарт на живот за кандидатите, което осигурява тяхната прехрана, а също и физическото и психичното им здраве.

Държавите членки гарантират, че стандартът на живот е гарантиран в специфичния случай на уязвими лица в съответствие с член 21, както и в случай на задържани лица.

[...]“.

27 Член 18 от посочената директива, озаглавен „Разновидности на материалните условия на приемане“, предвижда следното в параграф 3:

„Държавите членки взимат под внимание въпросите, свързани с пола и възрастта, и положението на уязвимите лица по отношение на кандидатите, в помещенията и центровете за настаняване, посочени в параграф 1, букви а) и б)“.

28 Съгласно член 19 от Директивата за приемането, озаглавен „Медицински грижи“:

„1. Държавите членки гарантират, че кандидатите получават необходимите медицински грижи, което включва най-малко спешни грижи и основно лечение на болестите и тежките психични разстройства.

2. Държавите членки осигуряват медицинска или друга необходима помощ на кандидатите със специфични нужди за приемане, включително подходящи грижи за психичното здраве, при необходимост“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

29 От акта за преюдициално запитване, както и от материалите по преписката и изказванията по време на проведеното пред Съда съдебно заседание е видно, че на 16 август 2015 г. г-жа С. К., гражданка на Сирийската арабска република, и г-н Н. Ф., гражданин на Арабска република Египет, влизат на територията на Европейския съюз с валидно издадена виза от Република Хърватия. От тях също така е видно, че след кратък престой в тази държава членка, те са преминали словенската граница с фалшиви гръцки документи за самоличност. Впоследствие тези лица са били настанени в център за прием на търсещи убежище лица в Любляна (Словения) и всеки един от тях е подал молба за убежище до Министерство на вътрешните работи на Република Словения. Също така от посочената информация е видно, че към момента на влизането си на словенска територия г-жа С. К. е била бременна.

- 30 Тъй като считат, че на основание член 12, параграф 2 от Регламента „Дъблин III“ Република Хърватия е компетентната държава членка да разгледа молбата за убежище на жалбоподателите в главното производство, на 28 август 2015 г. словенските органи отправят искане до органите на посочената държава членка да поемат отговорност за тези лица. На 14 септември 2015 г. Република Хърватия отговаря, че е компетентна по отношение на тези лица.
- 31 Като взема предвид напредналата бременност на г-жа С. К., Република Словения обаче продължава процедурата по реда на Регламент „Дъблин III“ едва след 20 ноември 2015 г. — датата на която жалбоподателката в главното производство ражда детето си А. S. На 27 ноември 2015 г. от името на детето е подадена молба за международна закрила, която е разгледана заедно с тези на г-жа С. К. и на г-н Н. F.
- 32 На 20 януари 2016 г. Министерство на вътрешните работи приема решение, с което отказва да разгледа молбите за убежище на жалбоподателите в главното производство и ги прехвърля към Хърватия.
- 33 С решение от 2 март 2016 г. Upravno sodišče (Административен съд, Словения) отменя това решение и връща делото за ново разглеждане, като дава указания на компетентните органи да получат от Република Хърватия уверение, че г-жа С. К., г-н Н. F. и тяхното дете ще имат в тази държава членка достъп до подходящи медицински грижи.
- 34 На 30 март 2016 г. словенските органи отправят искане в този смисъл до Република Хърватия. На 7 април 2016 г. те получават уверения от тази държава членка, че жалбоподателите в главното производство ще получат в Хърватия подслон, подходящи грижи и необходимото медицинско лечение.
- 35 На 5 май 2016 г. Министерството на вътрешните работи приема ново решение, с което отказва да разгледа молбите за убежище на жалбоподателите в главното производство, като ги прехвърля към Хърватия.
- 36 Жалбоподателите в главното производство обжалват това решение пред Upravno sodišče (Административен съд). Освен това те искат от този съд временно да спре изпълнението на посоченото решение до приемането на окончателното съдебно решение по същество.
- 37 В жалбата си жалбоподателите в главното производство по-специално твърдят, че прехвърлянето им би могло да има отрицателни последици за здравето на г-жа С. К., които да засегнат и състоянието на новороденото ѝ дете. В това отношение те представят различни медицински удостоверения в подкрепа на твърденията си, че бременността на г-жа С. К. е била рискова и че след раждането тя изпитва затруднения от психично естество. Също така психиатър специалист е диагностицирал, че последната страда от следродилна депресия и периодична склонност към самоубийство. Освен това от няколко медицински удостоверения е видно, че лошото здравословно състояние на г-жа С. К. основно се дължи на несигурността по отношение на статута ѝ и на произтичащия от това стрес. Поради това влошаването на психичното ѝ здраве би могло да доведе до агресивно поведение от нейна страна към самата себе си или към останалите, което при необходимост да наложи осигуряването на болнични грижи. Следователно според посочения психиатър заболяването, от което страда г-жа С. К., налага тя и детето ѝ да останат в центъра за прием в Любляна, където да им бъде предоставено лечение.
- 38 С решение от 1 юни 2016 г. Upravno sodišče (Административен съд) отменя решението за прехвърляне на жалбоподателите в главното производство. С определение от същата дата посоченият съд освен това спира изпълнението на решението за прехвърляне до приемането на окончателно съдебно решение по съществото на спора.

- 39 Министерство на вътрешните работи обжалва това съдебно решение пред Vrhovno sodišče (Върховен съд, Словения). На 29 юни 2016 г. този съд изменя първоинстанционното решение и потвърждава решението за прехвърляне. Що се отнася до грижите, които здравословното състояние на г-жа С. К. изисква, той приема, че от получен по искане на словенските органи доклад на Върховния комисариат за бежанците на Организацията на обединените нации (ВКБООН) става ясно, че положението в Хърватия по отношение на приемането на търсещи убежище лица е добро. Тази държава членка разполага по-специално в Кутина (Хърватия) с център за настаняване, който е предназначен специално за уязвими лица и в който кандидатите за убежище имат свободен достъп до медицински грижи, предоставяни от лекар, който периодично посещава центъра, или при спешен случай, предоставяни от местната болница или дори при нужда — от тази в Загреб (Хърватия).
- 40 Относно другите твърдения на жалбоподателите в главното производство, че те са били жертви на расистки изказвания и насилие в Хърватия, Vrhovno sodišče (Върховен съд) приема, че те не са доказали, че са налице основателни опасения да се смята, че в Хърватия съществуват системни недостатъци в процедурата по предоставяне на убежище и условията за приемане на кандидати за убежище, които да създават риск за последните от нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“. Впрочем нито институциите на Съюза, нито ВКБООН са оценили като критично положението в тази държава членка.
- 41 Впоследствие решението на Vrhovno sodišče (Върховен съд) става окончателно. Жалбоподателите в главното производство обаче подават конституционна жалба пред Ustavno sodišče (Конституционен съд, Словения).
- 42 С решение от 28 септември 2016 г. този съд приема, че в конкретния случай наистина не е доказано, че в Хърватия съществуват системни недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и условията за приемане на кандидатите по смисъла на член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“. Това обаче не бил единственият мотив, който жалбоподателите в главното производство можели да изтъкнат, за да докажат, че прехвърлянето им към тази държава членка би ги изложило на реална опасност от нечовешко или унижително отношение.
- 43 Всъщност съгласно съображение 32 от посочения регламент държавите членки били длъжни да спазват изискванията, произтичащи от член 33, параграф 1 от Женевската конвенция и от член 3 от ЕКПЧ, както и свързаната с тях практика на Европейския съд по правата на човека. Тези изисквания обаче имали по-широк обхват от въведения с член 3, параграф 2 от посочения регламент критерий за системни недостатъци, който впрочем се отнасял само до случаите, при които за държавите членки било невъзможно да извършат прехвърляне на търсещи убежище лица към определена държава членка. В хипотеза извън посочения от тази разпоредба случай, при която прехвърлянето на търсещо убежище лице към друга държава членка би довело до нарушение на посочените основни изисквания, държавите членки били длъжни да приложат дискреционната клауза, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“.
- 44 От това произтичало задължението за компетентните органи и за съда, когато търсещо убежище лице твърди, че компетентната да разгледа молбата му държава членка според него не е „сигурна държава“, да разгледат всички обстоятелства, значими с оглед на спазването на принципа за забрана на връщането, включително и здравословното състояние на заинтересованото лице. При това положение посочените органи трябвало да отчетат личното положение на кандидата в Словения и да преценят дали самото му прехвърляне не би могло само по себе си да противоречи на принципа за забрана на връщането.
- 45 Ето защо според Ustavno sodišče (Конституционен съд), когато, както в настоящия случай, жалбоподателите в главното производство твърдят, че ново преместване на г-жа С. К. би могло да окаже неблагоприятно въздействие върху здравословното ѝ състояние, като са представили

няколко медицински становища в подкрепа на твърденията си, Vrhovno sodišče (Върховен съд) не би могъл, както направил, да се ограничи само до това да вземе предвид здравословното състояние на г-жа С. К. при преценка на положението в Хърватия, а трябвало да провери и дали прехвърлянето към тази държава членка, разглеждано само по себе си, е съвместимо с член 3 от ЕКПЧ. Като не обсъдил представените във връзка с това от жалбоподателите в главното производство твърдения и доказателства, този съд нарушил признатото им от словенската конституция право да им бъде осигурена „еднаква правна защита“. Поради тези причини Ustavno sodišče (Конституционен съд) отменя решението на Vrhovno sodišče (Върховен съд) и връща на последния делото за ново разглеждане съгласно изтъкнатите в решението му съображения.

- 46 Като констатира, че Ustavno sodišče (Конституционен съд) не е отправил до Съда преюдициално запитване, преди да постанови решението си от 28 септември 2016 г., и същевременно като поставя под въпрос съвместимостта на изложените от Конституционния съд съображения с правото на Съюза, Vrhovno sodišče (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли да се приеме, че тълкуването на правилата относно прилагането на дискреционната клауза по член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, с оглед на естеството на тази разпоредба, е от крайната компетентност на юрисдикциите на държавата членка и че тези правила освобождават юрисдикцията, чиито решения не подлежат на обжалване, от задължението да изпрати делото на Съда по реда на член 267, трета алинея от ДФЕС?

При условията на евентуалност, ако отговорът на първия въпрос е отрицателен:

2) Достатъчна ли е преценката на обстоятелствата по член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ (в случай като описания в запитването), за да бъдат изпълнени изискванията по член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата във връзка с член 3 от ЕКПЧ и член 33 от Женевската конвенция?

Във връзка с този въпрос:

3) Следва ли от тълкуването на член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, че прилагането на дискреционната клауза от държавата членка е задължително, за да се осигури ефективна защита срещу нарушаване на правата по член 4 от Хартата в случаи като описания в настоящото запитване, и че това прилагане забранява прехвърлянето на кандидата за международна закрила в компетентната държава членка, признала своята компетентност съгласно този регламент?

Ако отговорът на третия въпрос е утвърдителен:

4) Може ли дискреционната клауза по член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ да се разглежда като основание, което може да бъде изтъкнато от кандидата за международна закрила или от друго лице в процедура за прехвърляне по силата на този регламент и трябва да бъде преценено от компетентните административни и съдебни органи на държавата членка, или въпросните административни и съдебни органи са длъжни служебно да установят посочените обстоятелства?“.

По спешното преюдициално производство

- 47 Запитващата юрисдикция е поискала настоящото преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство, предвидено в член 107 от Процедурния правилник на Съда.
- 48 В подкрепа на искането си посочената юрисдикция най-вече изтъква, че като се има предвид здравословното състояние на г-жа С. К., въпросът за статута ѝ трябва да бъде уреден в най-кратки срокове.
- 49 В това отношение, на първо място, следва да се отбележи, че настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на Регламент „Дъблин III“, който е приет по-специално на основание член 78, параграф 2, буква д) от ДФЕС — разпоредба от част трета, дял V от Договора за функционирането на ЕС, която се отнася до пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Следователно запитването може да бъде разгледано по реда на спешното преюдициално производство.
- 50 На второ място, в настоящото дело не може да бъде изключена възможността жалбоподателите в главното производство да бъдат прехвърлени към Република Хърватия преди приключване на обикновено производство по преюдициално запитване. Всъщност в отговор на искане за разяснения на Съда, отправено на основание член 101, параграф 1 от неговия Процедурния правилник, запитващата юрисдикция посочва, че ако в първоинстанционното производство *Upravno sodišče* (Административен съд) по молба на тези лица е разпоредил спиране на изпълнението на отнасящото се до тях решение за прехвърляне, то на настоящия етап на националното производство няма съдебна мярка, която да спира изпълнението на това решение.
- 51 При тези условия на 1 декември 2016 по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат пети състав на Съда реши да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на настоящото преюдициално запитване по реда на спешното преюдициално производство.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 52 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че въпросът за прилагането от държава членка на предвидената в тази разпоредба „дискреционна клауза“ се обхваща единствено от националното право и от тълкуването му от конституционния съд на тази държава членка, или представлява въпрос за тълкуване на правото на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС.
- 53 Във връзка с това следва да се напомни, че Съдът вече е постановил относно „клаузата за суверенитет“, която се съдържа в член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин II“ и чийто текст в голяма степен съвпада с този на „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, и чието тълкуване следователно е приложимо към нея, че дискреционното правомощие, което тази разпоредба предоставя на държавите членки, е неразделна част от уредената от законодателя на Съюза система за определяне на компетентната държава членка (наричана по-нататък „системата от Дъблин“). От това следва, че държава членка прилага правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата и когато използва тази клауза (вж. решение от 21 декември 2011 г., *N. S.* и др., C-411/10

и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 64—68). Поради това прилагането на „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, предполага тълкуване на правото на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС.

- 54 С оглед на изложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ трябва да се тълкува в смисъл, че въпросът за прилагането от държава членка на предвидената в тази разпоредба „дискреционна клауза“ не се обхваща единствено от националното право и тълкуването му от конституционния съд на тази държава членка, а представлява въпрос за тълкуване на правото на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС.

По втория, третия и четвъртия въпрос

- 55 С въпроси от втори до четвърти, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 4 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че при обстоятелства, при които прехвърлянето на търсещо убежище лице, което страда от особено тежко психическо или физическо заболяване, поражда реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, това прехвърляне би представлявало нечовешко или унижително отношение по смисъла на този член. При утвърдителен отговор запитващата юрисдикция иска да се установи дали съответната държава членка би била длъжна да приложи „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от посочения регламент, и самата тя да разгледа въпросната молба за убежище.
- 56 Най-напред следва да се напомни, че в съответствие с член 3, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ молба за убежище от гражданин на трета държава или на лице без гражданство, която е подадена на територията на която и да било от държавите членки, по принцип се разглежда само от държавата членка, за която критериите, предвидени в глава III, сочат че е компетентна за това.
- 57 Системата от Дъблин, в която се вписва посоченият регламент, както следва от съображения 4 и 5 от него, по-специално трябва да даде възможност бързо да се определи компетентната държава членка, така че да се гарантира ефективен достъп до процедурите за предоставяне на международна закрила, без да се компрометира целта за бърза обработка на молбите за международна закрила.
- 58 В този контекст държава членка, в която е подадена молба за убежище, е длъжна да следва предвидените в глава VI от същия регламент процедури, за да определи държавата членка, която е компетентна да разгледа тази молба, да изиска от тази държава членка да поеме отговорност за съответния кандидат и след уважаване на искането да прехвърли това лице към посочената държава членка.
- 59 С оглед на това съгласно постоянната практика на Съда нормите на вторичното право на Съюза, включително разпоредбите на Регламент „Дъблин III“, трябва да се тълкуват и прилагат при спазване на основните права, гарантирани от Хартата (вж. по аналогия относно Регламент „Дъблин II“ решение от 21 декември 2011 г., N. S. и др., C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 77 и 99). В това отношение забраната на нечовешко или унижително наказание или отношение, предвидена в член 4 от Хартата, е от основното значение, доколкото тя има абсолютен характер, тъй като е тясно свързана със зачитането на посоченото в член 1 от същата човешко достойнство (вж. в този смисъл решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 85 и 86).

- 60 В решението си от 21 декември 2011 г., N. S. и др. (C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 86—94 и т. 106) Съдът обаче подчертава, че прехвърлянето на търсеци убежище лица в рамките на системата от Дъблин при определени обстоятелства може да бъде несъвместимо със забраната, предвидена в член 4 от Хартата. В този смисъл той приема, че търсецо убежище лице би било изложено на реална опасност от нечовешко или унизително отношение по смисъла на този член в случай на прехвърляне към държава членка, за която има основателни опасения, че съществуват системни недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и условията за приемане на кандидатите. Ето защо съобразно с предвидената в посочения член забрана държавите членки са длъжни да не извършват прехвърляния в рамките на системата от Дъблин към дадена държава членка, когато не може да не им е известно за съществуването в нея на такива недостатъци.
- 61 От съображение 9 от Регламент „Дъблин III“ е видно, че законодателят на Съюза е отбелязал какви последици системата от Дъблин би имала върху основните права на търсеци убежище лица. От него също така следва, че с приемането на този регламент законодателят на Съюза е имал за цел въз основа на натрупания опит да извърши необходимите подобрения не само на ефективността на тази система, но и на предоставяната в нейните рамки защита на търсеците убежище лица.
- 62 В този смисъл Съдът вече е приел, че що се отнася до предоставените на търсеците убежище лица права, Регламент „Дъблин III“ се различава съществено от Регламент „Дъблин II“ (вж. в този смисъл решение от 7 юни 2016 г., Ghezbash, C-63/15, EU:C:2016:409, т. 34).
- 63 По отношение на признатите им основни права, освен че закрепва в член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ съдебната практика по решение от 21 декември 2011 г., N. S. и др. (C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865), посочено в точка 60 от настоящото решение, в съображения 32 и 39 от споменатия регламент законодателят на Съюза подчертава, че при прилагането му държавите членки са обвързани от съдебната практика на Европейския съд по правата на човека, както и от член 4 от Хартата.
- 64 Що се отнася по-конкретно до решенията за прехвърляне, законодателят на Съюза, от една страна, е осигурил законосъобразността им чрез гаранции, като по-специално в член 27 от Регламент „Дъблин III“ е признал на съответното търсецо убежище лице правото на ефективна правна защита пред съд срещу това решение, което обхваща както свързаните с това решение фактически, така и правни обстоятелства. От друга страна, в член 29 от посочения регламент редът и условията за тези прехвърляния са уредени по-подробно отколкото в Регламент „Дъблин II“.
- 65 От всички изложени по-горе съображения следва, че прехвърляне на търсецо убежище лице в рамките на Регламент „Дъблин III“ може да се извърши само при условия, изключващи възможността това прехвърляне да породи реална опасност заинтересованото лице да бъде подложено на нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата.
- 66 В това отношение, като се има предвид особено тежкото здравословно състояние на търсецето убежище лице, поначало не може да се изключи възможността прехвърлянето му по реда на Регламент „Дъблин III“ да породи за него такава опасност.
- 67 Всъщност следва да се напомни, че забраната за нечовешко и унизително отношение, предвидена в член 4 от Хартата, съответства на забраната, съдържаща се в член 3 от ЕКЧП, и че поради това нейният смисъл и обхват съгласно член 52, параграф 3 от Хартата са същите като дадените им в посочената конвенция.

- 68 От свързаната с член 3 от ЕКЧП практика на Европейския съд по правата на човека, която трябва да бъде взета предвид при тълкуването на член 4 от Хартата (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.*, C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865N.S, т. 87—91), следва, че страданията поради настъпило по естествен път физическо или психическо заболяване могат да попаднат в обхвата на член 3 от ЕКПЧ, ако се окаже, че се изострят или има опасност от изострянето им поради отношение, произтичащо от условията на задържане, от експулсиране или от други мерки, за които органите могат да бъдат държани отговорни, и то при условие че настъпилите от това страдания са достигнали минималното ниво на тежест по този член (вж. в този смисъл ЕСПЧ, решение от 13 декември 2016 г., *Paposhvili c/у Белгия*, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, § 174 и 175).
- 69 Като се има предвид общият и абсолютен характер на член 4 от Хартата, тези принципни съображения са приложими и в рамките на системата от Дъблин.
- 70 В това отношение, що се отнася до условията за приемане и оказване на грижи, които могат да бъдат предоставени в компетентната държава членка, следва да се подчертае, че обвързаните от Директивата за приемането държави членки, сред които е Република Хърватия, са длъжни, включително в рамките на процедурата по Регламент „Дъблин III“, съгласно членове 17—19 от посочената директива да осигуряват по-специално на търсещите убежище лица необходимите медицински грижи и медицинска помощ, което включва най-малко спешни грижи и основно лечение на болестите и тежките психични разстройства. При тези условия и съгласно взаимното доверие между държавите членки съществува сериозно предположение, че медицинското лечение, което се предлага на търсещите убежище лица в държавите членки, ще бъде подходящо (вж. по аналогия решение от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.*, C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865, т. 78, 80, и т. 100—105).
- 71 В случая нито в акта за преюдициално запитване, нито в материалите по преписката се посочва, че има основателни опасения да се счита, че съществуват системни недостатъци в процедурата за предоставяне на убежище и условията за приемане на търсещите убежище лица в Хърватия, по-специално във връзка с достъпа до здравни грижи, което впрочем не се твърди и от жалбоподателите в главното производство. Напротив, от акта за преюдициално запитване е видно, че Република Хърватия разполага по-специално в Кутина с център за прием, който е предназначен за уязвими лица, като те имат достъп до предоставяни от лекар медицински грижи или при спешен случай тези грижи се предоставят от местната болница или от болницата в Загреб. Освен това словенските органи са получили уверение от хърватските органи, че жалбоподателите в главното производство ще получат необходимото медицинско лечение.
- 72 Също така, въпреки че е възможно при някои тежки и специфични заболявания само определени държави членки да предоставят подходящо медицинско лечение (вж. по аналогия решение от 5 юни 2014 г., I, C-255/13, EU:C:2014:1291, т. 56 и 57), жалбоподателите в главното производство не твърдят, че техният случай е такъв.
- 73 Предвид посоченото не би могло да се изключи прехвърляне на търсецо убежище лице, чието здравословно състояние е особено тежко, да може само по себе си да породи за заинтересованото лице реална опасност от нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата, и то независимо от качеството на приема и на предоставяните грижи в държавата членка, която е компетентна да разгледа молбата му.
- 74 При това положение следва да се приеме, че при обстоятелства, при които прехвърлянето на търсецо убежище лице, което страда от особено тежко психическо или физическо заболяване, поражда реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, това прехвърляне би представлявало нечовешко или унизително отношение по смисъла на посочения член.

- 75 Следователно, след като по-конкретно в рамките на гарантираното му в член 27 от Регламент „Дъблин III“ право на ефективна правна защита търсещо убежище лице представи обективна информация, като например издадените му медицински удостоверения, които позволяват да бъде доказано изключително тежкото му здравословно състояние и значителните и необратими последици, които прехвърлянето му би могло да породи, органите на съответната държава членка, включително и нейните юрисдикции, не биха могли да пренебрегнат тази информация. Напротив, когато решат да прехвърлят заинтересованото лице, те са длъжни да преценят опасността от възникване на тези последици, или когато се отнася до юрисдикция — законосъобразността на решението за прехвърляне, доколкото изпълнението на това решение би могло да доведе до нечовешко или унижително отношение за съответното лице (вж. по аналогия решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 88).
- 76 Ето защо тези органи трябва да разсеят всяко сериозно съмнение относно влиянието на прехвърлянето върху здравословното състояние на заинтересованото лице. Във връзка с това, по-специално когато се отнася до тежко психическо заболяване, преценката не следва да се ограничава само до последиците от физическото преместване от една държава членка в друга на съответното лице, а трябва да се вземат предвид всички произтичащи от прехвърлянето значителни и необратими последици.
- 77 В този контекст органите на съответната държава членка трябва да проверят дали здравословното състояние на съответното лице би могло да бъде опазено по подходящ начин и в достатъчна степен чрез вземане на предвидените в Регламент „Дъблин III“ предпазни мерки, а при утвърдителен отговор — да приложат тези предпазни мерки.
- 78 Всъщност от практиката на Европейския съд по правата на човека следва, че член 3 от ЕКПЧ по принцип не задължава договаряща се държава да се въздържа от извеждане или експулсиране на дадено лице, когато то е в състояние да пътува и при условие че по отношение на него се вземат мерките, които са необходими, подходящи и адекватни предвид неговото състояние (вж. в този смисъл ЕСПЧ, решения от 4 юли 2006 г., *Karim с/у Швеция*, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, § 2 и от 30 април 2013 г., *Kochieva и др. с/у Швеция*, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, § 35).
- 79 Що се отнася по-специално до обстоятелствата, при които затруднения от психично естество, от които страда търсещо убежище лице, поражда при него склонност към самоубийство, Европейският съд по правата на човека многократно е постановявал, че фактът, че лице, за което е разпоредено извеждане, заплашва да се самоубие, не задължава договарящата държава да се въздържа да изпълни предвидената мярка, ако предприеме конкретни мерки, с които да предотврати извършването на самоубийството (вж. ЕСПЧ, решения от 7 октомври 2004 г., *Dragan и др. с/у Германия*, CE:ECHR:2004:1007DEC003374303, § 1, от 4 юли 2006 г., *Karim с/у Швеция*, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, § 2 и от 30 април 2013 г., *Kochieva и др. с/у Швеция*, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, § 34).
- 80 Що се отнася до тези предпазни мерки, следва да се подчертае, че държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето, може да си сътрудничи с компетентната държава членка в съответствие с член 8 от Регламента за прилагане, за да гарантира, че съответното търсещо убежище лице получава здравни грижи по време и след прехвърлянето.
- 81 Във връзка с това държавата членка, извършваща прехвърлянето, трябва да може да го организира по начин, при който съответното търсещо убежище лице да бъде придружено по време на транспортирането от подходящ медицински персонал, разполагащ с необходимото оборудване, ресурси и лекарствени продукти, така че да се предотврати всяко влошаване на здравето му или всеки акт на насилие, който лицето би извършило спрямо себе си или спрямо трети лица.

- 82 Тази държава членка също така трябва да може да гарантира, че съответното търсецо убежище лице ще получи здравни грижи още с пристигането си в компетентната държава членка. Във връзка с това следва да се напомни, че членове 31 и 32 от Регламент „Дъблин III“ задължават държавата членка, извършваща прехвърлянето, да предостави на компетентната държава членка информацията относно здравословното състояние на търсещото убежище лице, която да позволи на тази държава членка да му предостави спешните здравни грижи, необходими за защита на неговите жизненоважни интереси.
- 83 Стандартният формуляр, съдържащ се в приложение VI от Регламента за прилагане, и общият здравен сертификат, който се намира в приложение IX от този регламент, могат да бъдат използвани, за да се информира компетентната държава членка относно това, че съответното търсецо убежище лице се нуждае от медицинска помощ и грижи при пристигането си, както и за всички аспекти, които са от значение за заболяването му и за грижите, от които то ще се нуждае в бъдеще. При този случай информацията трябва да бъде предоставена в разумен срок, преди да се извърши прехвърлянето, за да се осигури на компетентната държава членка достатъчно време да предприеме необходимите мерки. Държавата членка, извършваща прехвърлянето, също така може да получи потвърждение от компетентната държава членка, че при пристигането ще има възможност да бъдат предоставени необходимите грижи.
- 84 Ако приеме, че тези предпазни мерки са достатъчни, за да се изключи всяка реална опасност от нечовешко или унижително отношение в случай на прехвърляне на съответното търсецо убежище лице, компетентната юрисдикция трябва да вземе необходимите мерки, за да гарантира, че те ще бъдат приложени от органите на държавата членка преди прехвърлянето на заинтересованото лице. При необходимост здравословното състояние на лицето трябва да бъде преценено отново преди извършване на прехвърлянето.
- 85 Ако обаче предприемането на посочените предпазни мерки не е достатъчно предвид особената тежест на заболяването на съответното търсецо убежище лице, за да се гарантира, че прехвърлянето му няма да доведе до реална опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното му състояние, органите на съответната държава членка трябва да спрат прехвърлянето на това лице, докато състоянието му не позволи едно такова прехвърляне.
- 86 В това отношение следва да се напомни, че съгласно член 29, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ прехвърлянето на кандидата от молещата държава членка към компетентната държава членка се осъществява, когато това е „практически възможно“. Както следва от член 9 от Регламента за прилагане, здравословното състояние на търсещото убежище лице по-специално се приема като една от „материални[те] причини“, които могат да обосноват отлагане на прехвърлянето.
- 87 Ако здравословното състояние на съответното търсецо убежище лице не позволява прехвърлянето му, съгласно тази разпоредба молещата държава членка незабавно трябва да уведоми компетентната държава членка за отлагането на прехвърлянето, дължащо се на състоянието на кандидата.
- 88 При необходимост, ако стане ясно, че здравословното състояние на съответното търсецо убежище лице няма да се подобри в краткосрочен план или че спирането за дълъг период от време на процедурата би породило опасност от влошаване на състоянието на заинтересованото лице, самата молеща държава членка би могла да реши да разгледа молбата му, като се позове на „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“ (вж. в този смисъл решение от 30 май 2013 г., Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, т. 38). При все това посочената разпоредба, тълкувана с оглед на член 4 от Хартата, не би могла в положение като разглежданото в главното производство да се тълкува в смисъл, че с нея се въвежда задължение за тази държава членка да приложи горепосочената разпоредба.

- 89 При всички положения в случаите, когато здравословното състояние на съответното търсещо убежище лице не позволява на молящата държава членка да извърши прехвърлянето му преди изтичане на шестмесечния срок, предвиден в член 29, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“, компетентната държава членка се освобождава от задължението си да поеме отговорност за заинтересованото лице, като в този случай отговорността се прехвърля на първата държава членка, съгласно параграф 2 от този член.
- 90 Запитващата юрисдикция трябва да провери в главното производство дали здравословното състояние на г-жа С. К. е толкова тежко, че да възникнат сериозни съмнения, че прехвърлянето ѝ ще породи за нея реална опасност от нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата. При утвърдителен отговор посочената юрисдикция трябва да разсее тези съмнения, като се увери, че преди прехвърлянето на г-жа С. К. ще бъдат взети посочените в точки 81—83 от настоящото решение предпазни мерки или, ако е необходимо, че прехвърлянето на това лице ще бъде спряно, докато здравословното му състояние позволи то да бъде извършено.
- 91 В този контекст не е основателен доводът на Комисията, че от член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ следва, че единствено съществуването на системни недостатъци в компетентната държава членка би могло да засегне задължението за прехвърляне на търсещо убежище лице към тази държава членка.
- 92 Всъщност нищо в текста на тази разпоредба не указва, че намерението на законодателя на Съюза е било да предвиди обстоятелство, различно от свързаното със системните недостатъци, което да възпрепятства всяко прехвърляне на търсещи убежище лица към определена държава членка. При все това обаче посочената разпоредба не би могла да бъде тълкувана като изключваща възможността съображенията, свързани с реална и потвърдена опасност от нечовешко или унизително отношение по смисъла на член 4 от Хартата, да могат в изключителни случаи, като предвидените в рамките на настоящото решение, да доведат по-специално до последици относно прехвърлянето на търсещо убежище лице.
- 93 Освен това подобно тълкуване на член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“, от една страна, би било в противоречие с общия характер на член 4 от Хартата, който забранява всички форми на нечовешко или унизително отношение. От друга страна, би било явно несъвместимо с абсолютния характер на тази забрана държавите членки да могат да игнорират отнасяща се до търсещо убежище лице реална и потвърдена опасност от нечовешко или унизително отношение под претекст, че тя не произтича от системни недостатъци в компетентната държава членка.
- 94 Също така тълкуването на член 4 от Хартата, изложено в настоящото решение, не се опровергава от решението от 10 декември 2013 г., Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, т. 60), в което Съдът по същество приема по отношение на Регламент „Дъблин II“, че при обстоятелства като тези по делото, по което е постановено посоченото решение, търсещо убежище лице може да оспори прехвърлянето си единствено като се позове на съществуването на системни недостатъци в компетентната държава членка. Всъщност освен факта, че както беше напомнено в точка 62 от настоящото решение, Съдът е приел относно правата, предоставени на търсещите убежище лица, че Регламент „Дъблин III“ се различава съществено от Регламент „Дъблин II“, следва да се напомни, че посоченото решение е постановено по дело относно гражданин, който не е изтъкнал пред Съда особено обстоятелство, което да укаже, че прехвърлянето му само по себе си би било в противоречие с член 4 от Хартата. Следователно Съдът само е напомнил предходното си решение от 21 декември 2011 г., N. S. и др. (C-411/10 и C-493/10, EU:C:2011:865) относно невъзможността да се извърши прехвърляне на търсещи убежище лица към държава членка, в която има системни недостатъци на процедурата за предоставяне на убежище и на условията за приемането им.

- 95 Накрая, посоченото тълкуване зачита изцяло принципа на взаимно доверие, щом, без да засяга съществуването на презумпцията за спазване на основните права във всяка държава членка, то гарантира, че предвидените в настоящото решение изключителни случаи са надлежно взети предвид от държавите членки. Освен това, ако дадена държава членка извърши прехвърляне на търсещо убежище лице при такова положение, за произтичащото от това нечовешко или унижително отношение биха били отговорни пряко или косвено не органите на компетентната държава членка, а единствено органите на първата държава членка.
- 96 С оглед на всички изложени по-горе съображения на втория, третия и четвъртия преюдициален въпрос следва да се отговори, че член 4 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че:
- дори при липсата на основателни опасения да се смята, че в държавата членка, компетентна да разгледа молбата за убежище, съществуват системни недостатъци, прехвърлянето на търсещо убежище лице в рамките на Регламент „Дъблин III“ може да се извърши само при условия, изключващи възможността това прехвърляне да породии реална и потвърдена опасност от подлагане на заинтересованото лице на нечовешко или унижително отношение по смисъла на този член,
 - при обстоятелства, при които прехвърлянето на търсещо убежище лице, което страда от особено тежко психическо или физическо заболяване, би породило реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, това прехвърляне би представлявало нечовешко или унижително отношение по смисъла на посочения член,
 - органите на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето, и евентуално нейните юрисдикции трябва да изключат всяко сериозно съмнение за влиянието на прехвърлянето върху здравословното състояние на заинтересованото лице, като вземат необходимите предпазни мерки, така че прехвърлянето да бъде извършено при условия, позволяващи да бъде опазено по подходящ начин и в достатъчна степен здравословното състояние на това лице. В случай, когато предвид особената тежест на заболяването на съответното търсещо убежище лице предприемането на посочените предпазни мерки не би било достатъчно, за да се гарантира, че прехвърлянето му няма да доведе до реална опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното му състояние, органите на съответната държава членка трябва да спрат процедурата по прехвърлянето на заинтересованото лице, докато състоянието му не позволи такова прехвърляне, и
 - при необходимост, ако установи, че здравословното състояние на съответното търсещо убежище лице не би могло да се подобри в краткосрочен план или че спирането за дълъг период от време на процедурата би породило опасност от влошаване на състоянието на заинтересованото лице, самата молеца държава членка би могла да реши да разгледа молбата му, като се позове на „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент „Дъблин III“.
- 97 Член 17, параграф 1 от този регламент, във връзка с член 4 от Хартата, не би могъл при обстоятелства като разглежданите в главното производство да се тълкува в смисъл, че задължава тази държава членка да приложи споменатата клауза.

По съдебните разноски

⁹⁸ С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

- 1) Член 17, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство, трябва да се тълкува в смисъл, че въпросът за прилагане от държава членка на предвидената в тази разпоредба „дискреционна клауза“ не се обхваща единствено от националното право и тълкуването му от конституционния съд на тази държава членка, а представлява въпрос за тълкуване на правото на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС.
- 2) Член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че:
 - дори при липсата на основателни опасения да се смята, че в държавата членка, компетентна да разгледа молбата за убежище, съществуват системни недостатъци, прехвърлянето на търсецо убежище лице в рамките на Регламент № 604/2013 може да се извърши само при условия, изключващи възможността това прехвърляне да породи реална и потвърдена опасност от подлагане на заинтересованото лице на нечовешко или унижително отношение по смисъла на този член,
 - при обстоятелства, при които прехвърлянето на търсецо убежище лице, което страда от особено тежко психическо или физическо заболяване, би породило реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, това прехвърляне би представлявало нечовешко или унижително отношение по смисъла на посочения член,
 - органите на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето, и евентуално нейните юрисдикции трябва да изключат всяко сериозно съмнение за влияние на прехвърлянето върху здравословното състояние на заинтересованото лице, като вземат необходимите предпазни мерки, така че прехвърлянето да бъде извършено при условия, позволяващи да бъде опазено по подходящ начин и в достатъчна степен здравословното състояние на това лице. В случай, когато предвид особената тежест на заболяването на съответното търсецо убежище лице предприемането на посочените предпазни мерки не би било достатъчно, за да се гарантира, че прехвърлянето му няма да доведе до реална опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното му състояние, органите на съответната държава членка трябва да спрат процедурата по прехвърлянето на заинтересованото лице, докато състоянието му не позволи такова прехвърляне, и
 - при необходимост, ако установи, че здравословното състояние на съответното търсецо убежище лице не би могло да се подобри в краткосрочен план или че спирането за дълъг период от време на процедурата би породило опасност от влошаване на състоянието на заинтересованото лице, самата молеца държава

членка би могла да реши да разгледа молбата му, като се позове на „дискреционната клауза“, предвидена в член 17, параграф 1 от Регламент № 604/2013.

Член 17, параграф 1 от Регламент № 604/2013, във връзка с член 4 от Хартата на основните права на Европейския съюз, не би могъл при обстоятелства като разглежданите в главното производство да се тълкува в смисъл, че задължава тази държава членка да приложи споменатата клауза.

Подписи